

ФОРМАЛЬНИЙ І ЗМІСТОВИЙ ПАРАМЕТРИ ЦІЛІСНОСТІ ТЕКСТУ

Матковська Г. О.

викладач кафедри англійської мови
технічного спрямування №1 факультету лінгвістики
Національного технічного університету України
«Київський політехнічний інститут»

За визначенням О. М. Мороховського, текст – це цілісне комунікативне утворення, якому притаманні структурно-семантична, композиційно-стильова і функціональна єдності [1, с. 192]. Текст характеризується рядом категорій або стандартів. Український філолог О. О. Селіванова наводить і обґрунтовує перелік категорій тексту, до яких належать цілісність, дискретність, інформативність (з підкатегоріями фактуальності, концептуальності, підтексту, аксіологічності, емотивності), зв'язність, континуум (з підкатегоріями прогресії, стагнації, часу та простору), референційність, антропоцентричність (адресантність, адресатність), інтерактивність (з підкатегоріями інтенційності, стратегічності, інтерпретації, ефективності) й інтерсеміотичність [2, с. 499]. За представленою класифікацією критерії тексту ієрархічно впорядковані з виокремленням глобальних категорій і більш вузьких підкатегорій.

О. О. Селіванова визначає цілісність як такий критерій тексту, що відтворює відносну закритість знакової системи тексту, забезпечується його міжрівневою інтеграцією, синтезованою конденсацією змісту і сприйняттям тексту як єдиного континуального об'єкта. Дослідниця зазначає, що на перших етапах вивчення цієї категорії її розуміли як явище єдності форми, змісту й функції [2, с. 500]. Категорія цілісності забезпечується інтеграцією усіх структурно-змістових і смислових рівнів тексту, вона сприяє поступовому усвідомленню його змістово-фактуальної інформації.

Інтегрування фрагментів тексту в структурно-семантичну й комунікативно-прагматичну цілісність здійснюється за допомогою засобів

категорії зв'язності, яка належить до головних конструктивних ознак тексту. М. Холлідей, Р. Хасан, В. Дресслер, Р.-А. де Богранд у своїх роботах виокремлювали локальну (когезію) і глобальну (когерентність) зв'язності [3], [4]. Когезія – це формальний зв'язок лінійної послідовності, що охоплює план вираження тексту; вона реалізується за допомогою внутрішньотекстових лексичних і граматичних зв'язків, які об'єднують мовні одиниці й формують поверхневу структуру тексту. Когерентність – це глобальна зв'язність тексту, яка пов'язана з планом змісту, вона забезпечує змістову цілісність тексту й формує його глибинну структуру.

Цілісність як одна з головних ознак тексту досягається за рахунок взаємодій наступних факторів:

- присутність комунікативної інтенції автора;
- тематична єдність тексту;
- «образ автора», що виконує функцію єднання тексту;
- засоби актуалізації, що здійснюють єднальну функцію у тексті;
- засоби виразності, які забезпечують єдність на рівні одиниць тексту (текстем) і тексту загалом;
- композиційно-жанрова єдність [1, с. 198].

Отже, цілісність тексту є параметром, що відіграє важливу роль під час його інтерпретації та декодування. Вона визначається авторською інтенцією і втілюється як на рівні формальної структурної організації тексту, так і у вимірі його теми або загальної концепції. Крім того, важливими параметрами досягнення інтегративності є лінгвостилістичні засоби й композиційне оформлення тексту.

Література

1. Мороховский А. Н. Стилистика английского языка / А. Н. Мороховский, О. П. Воробьева, Н. И. Лихошерст. – К.: Вища школа, 1991. – 272 с.
2. Селіванова О. О. Сучасна лінгвістика: напрямки та проблеми / О. О. Селіванова. – Полтава: Довкілля-К, 2008. – 712 с.

3. Beaugrande R. Introduction to text linguistics / R. Beaugrande, W. Dressler. – London: Longman, 1981. – 288 p.
4. Halliday M. A. K. Cohesion in English / M. A. K. Halliday, R. Hasan. London: Longman. – 374 p.